Bardziej zbieracze niż łowcy. Poznaliśmy roślinną dietę pierwszych mieszkańców Ameryki Południowej

© Copyright by Szymon Zdziebłowski [w:] „*National Geographic*", 25 styczeń 2024.

Pierwsi mieszkańcy dzisiejszego Peru stawiali głównie na roślinną dietę. Mięso stanowiło tylko niewielki dodatek. To zaskoczenie dla naukowców.

Bardziej zbieracze niż łowcy. Poznaliśmy roślinną dietę pierwszych mieszkańców Ameryki Południowej/Fot. Gorodenkoff/Shutterstock

Bardzo często, gdy mowa o ludziach, którzy żyli w czasach poprzedzających rolnictwo i uprawy określa się mianem łowców i zbieraczy. To określenie wskazuje, że żywili się przede wszystkim tym, co upolowali.

Najnowsze badania przeprowadzone w Peru przez badaczy z University of Wyoming w USA wskazują, że taki poogląd nie jest jednak zgodny z prawdą.

Izotopy zdradzają dietę pradziejowych ludzi

Archeolodzy odkryli pradawne cmentarzyska w Peru na stanowiskach Wilamaya Patjxa i Soro Mik'aya Patjxa na andyjskim Płaskowyżu Altiplano. Pochowano na nich ludzi między 9000 a 6500 lat temu.

W jaki sposób poznano ich dietę? W ostatnich latach przebojem wchodzą do archeologii badania izotopowe kości. Mechanizm jest dość prosty. W skrócie: jesteśmy tym, co jemy. Ilościowy stosunek izotopów określonych pierwiastków (na przykład strontu lub tlenu) w kolagenie zawartym w kościach ujawnia nie tylko pochodzenie danego człowieka, ale właśnie jego dietę.

Wynik okazał się dość zaskakujący. Wniosek po analizie szczątków 24 osób był następujący: dieta wczesnych ludzi w Andach składała się **w 80% z pokarmu roślinnego** i tylko z 20% z

mięsa. Takie wyniki opublikowano na łamach czasopisma naukowego „*PLOS One*”. Pomocna w analizach była również statystyka bayesowska.

Stanowisko archeologiczne Wilamaya Patjxa w Peru / Fot. Randy Haas

Mięsny mit

Taki obraz pradziejowej diety nie był wyjątkiem tylko w Ameryce Południowej. W 2020 roku polscy naukowcy opublikowali analizy izotopowe, z których wynika, że tylko 15% składu diety ludzi żyjących kilka tysięcy lat temu w południowej Polsce stanowiło mięso, a blisko 50% rośliny. Wygląda na to, że uogólnienia dotyczące dawnej diety na całym świecie były po prostu niesłuszne. Roślinną dietę promowano już tysiące lat temu.

– *Powszechnie przyjęty pogląd mówi, że wczesne gospodarki ludzkie koncentrowały się na polowaniach, doprowadził do wielu modnych dzisiaj diet wysokobiałkowych, takich jak paleodieta* – mówi jeden z autorów artykułu, archeolog dr Randall Haas. Jak się okazuje, niekoniecznie taka dieta zawsze była popularna w pradziejach. Tymczasem ostatnio podkreśla się zalety diety opartej głównie na roślinach.

Oczywiście, nie oznacza to, że ludzie wówczas nie polowali na wielkie ssaki, bo na takie praktyki archeolodzy również zebrali dowody w Peru. W analizach z tego samego rejonu opublikowanych w 2020 roku okazało się, że w zabijaniu zwierząt uczestniczyły też kobiety. Taki pogląd długo nie był zbyt popularny w środowisku naukowym. Przyjmowano po prostu, że polowanie jest zajęciem dla mężczyzn.

– *Biorąc pod uwagę, że uprzedzenia, które przez długi czas wprowadzały archeologów w Andach w błąd, w tym mnie, jest prawdopodobne, że przyszłe badania izotopowe w innych częściach świata podobnie pokażą, że archeolodzy mylili się również co do innych miejsc* – uważa dr Haas.

Sekrety roślinnej diety

Jaki zatem był skład diety Peruwiańczyków od 9 do 6,5 tysięcy lat temu? Wygląda na to, że już wówczas sporym powodzeniem cieszyły się zapewne ziemniaki, które do Europy trafiły dopiero 500 lat temu.

Archeolodzy doszli do takiego wniosku na podstawie analizy wzorów zużycia zębów na górnych siekaczach oraz znalezisk w postaci przepalonych szczątków roślinnych na pradziejowych

osadach. Były to zatem dzikie rośliny bulwiaste rosnące pod ziemią. Najczęściej trafiały do żołądków ówczesnych Peruwiańczyków.

Poznanie zarówno składu, jak i proporcji pradziejowej diety w Andach nie byłoby możliwe, gdyby nie zastosowanie różnorodnych badań: izotopowych, paleoetnobotanicznych (analizujących szczątki roślin) i zooarcheologicznych (skupiających się na kościach zwierzęcych).

Źródło: *Plos One*.